

Un orgue com Déu mana

Puigcerdà té un orgue nou, gran i bell, sobretot, a la seva parròquia de Santa Maria, temple de Sant Domènec.

Quan es tracta d'escriure fets puntuals –com és el cas de la Benedicció i Inauguració d'un orgue– hi ha el perill de deixar-se persones i detalls al tinter, i és que és ben fàcil, i pot passar-me. Com que el protocol no és pas el meu fort passaré a donar la llista dels fets i de les persones que van fer possible la solemnitat dels actes d'inauguració. La finalitat d'aquest article, però, no vol ser repetir tot el missatge que va donar la premsa (periòdics, ràdio i televisió) que puntualment va cobrir la informació. Intentaré donar un cop d'ull a la festa del Diumenge de Rams d'enguany, ço és el diumenge dia 31 a les 5 de la tarda.

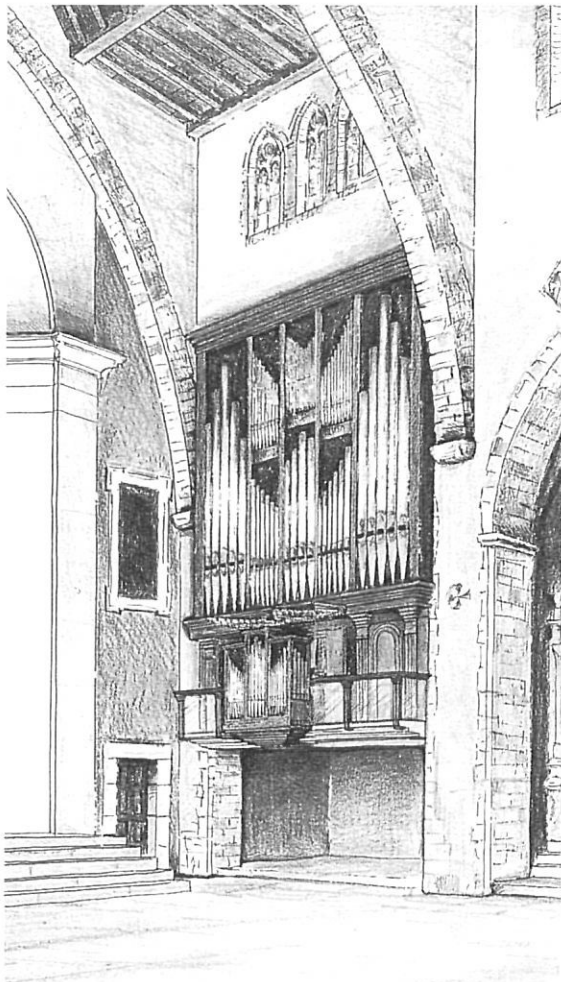
El senyor Bisbe d'Urgell, Monsenyor Joan Martí Alanís, va beneir l'orgue. L'organista del Saint Eustache de París va donar el concert inaugural, després de realitzar, també, els versets organístics que s'intercalen a la pregària de benedicció. Tampoc pretenc fer un comentari-crítica de l'actuació musical de Guillou, car va ser el senyor Jean Guillou, de París, qui va fer el concert inaugural. La idea de fer l'orgue de Puigcerdà va sorgir del prevere mossèn Jordi Gasch, rector de la parròquia de Puigcerdà. La més cordial enhorabona a ells i a la «Comissió de l'Orgue» del Consell Parroquial. No seria lícit deixar de parlar del senyor Josep Vinyet. Josep Vinyet –ànima del «Festival de Música de la vila de Llúvia»– va endegar tota la

campanya de l'orgue Blancafort, instruments plens de poesia, de Llúvia. El senyor Vinyet ha estat també un dels grans homes que sempre hi ha al davant –o al darrere, tant se val– d'un projecte de tanta importància com és la realització d'un orgue. Al senyor Vinyet la més cordial felicitació per haver portat un altre orgue a la Cerdanya, al servei cultural, cultural i artístic, de la nació. Des d'aquestes línies em congratulo amb l'organista de Puigcerdà, en Salvador de Montellà, i amb tots els organistes de casa nostra.

La història de Puigcerdà –aquesta vila tan bonica situada al cor de la Cerdanya, la paradisiaca Cerdanya– giravolta a l'entorn d'un nombre considerable d'orgues, i amb això vull dir que aquest no és el primer orgue que hi ha hagut a Puigcerdà. He de dir que no em toca a mi parlar de la història dels orgues d'aquesta vila, i en tot cas dóna per un article.

Si fins aquí no he començat a parlar de l'orgue, pròpiament, és per la raó que fins ara apuntava, i d'altra banda sempre és l'home primer, i solament després els objectes; si no fos així «valdria tant com les campanes que toquen o els platerets que driguen», com diria Sant Pau. I començaré dient que l'orgue és obra del mestre orguener en Gabriel Blancafort i París, de la vila de Collbató. L'orguener, veritable creador de l'orgue, sovint esdevé oblidat, com per distracció, quan en realitat fa que el projecte esdevingui real –de realitat– per la vida que dóna a cadascuna de les cèl·lules, per l'ànima que, a cada tub, li dóna.

L'orgue de Puigcerdà, en un dibuix de Jordi Sacasas.

Tot, des del més insignificant, aparentment, detall passa per les mans de l'orguener. En Gabriel Blancafort –de bracet del seu fill Albert, al qui se li endevina un gran futur com a orguener– ha arribat al número 131, és a dir, l'orgue de Puigcerdà. Blancafort és l'home que va retornar l'orgue clàssic a casa nostra; orgues de transmissió mecànica i de baixes pressions d'aire, de tiradors de registres i amb salmers de corredores –com ha de ser– en un moment en què casa nostra patia la invasió d'«Organeria Española», Alberdi per extensió, i contemplava com es feia l'agost, per les trampes i «camuflatges» de tubs i extensions, registres amb noms diferents i idèntica sonoritat... aquest és el panorama que tenia la nació. Blancafort retorna, a més a més i amb nom i cognoms l'«Orgue Català», un tipus d'orgue –històricament parlant– completament diferent dels orgues castellans.

Com és l'orgue de Puigcerdà? L'orgue de Puigcerdà és un instrument com Déu mana, un instrument, vulg dir, com manen els canons. Un orgue gran, no em posaré ací si té tants mils de tubs. És un orgue gran. I què s'entén per orgue gran? Doncs bé, per orgue gran s'entén que l'orgue sigui capaç de cobrir totes les necessitats de l'organista, segons la música o al seu servei, tant se val; que ofereixi moltes possibilitats de «color», que permeti molt joc. Sempre, repeteixo, al servei de la música i al servei del «follet» del moment, que existeix. L'orgue de Puigcerdà el conec poc; vaig poder-li seguir força la pista des del taller de

L'orgue de Puigcerdà vist per dins.

Collbató fins a la parròquia de Puigcerdà, i vaig posar les mans damunt els seus tres teclats. Solament l'he sentit, una vegada acabat, el dia de la inauguració.

No sé els altres organistes –cadascú té les seves preferències– què demanen d'un orgue gran. Jo pretenc que, ultra la grandesa sonora resplendent i poderosa, sigui poètic, amb netedat d'atacs, dolçor de polsació... poder sentir al dessota de cada dit, en un orgue mecànic si està ben fet se sent, la pressió que permet fer uns

«deixos» arrodonits i no pas cantelluts; sons bellutats, dolços i ben timbrats. Demano una corneta lluminosa i, gairebé, autosuficient. Crec que tot això fan d'un orgue gran un un gran orgue; és més que un simple joc de paraules.

Tècnicament l'orgue de Puigcerdà presenta tres teclats manuals de 56 notes, i el pedaler de 30. Els teclats, tant els manuals com el pedal, són mecànics, mentre que els tirants dels registres són de transmissió elèctrica, la qual permet una resposta ràpida dels jocs sense malmetre per res –ni tan sols s'hi acostà– el «dir» de l'organista. A cada orgue que ens presenta hi ha un bocí del seu cor, amb pròdiga generositat artística, de la saviesa de Gabriel Blancafort.

Acabo fent un crit d'alerta; hi ha avui, encara, molta ignorància i que per tant confon l'orgue amb l'electrodomèstic que porta el bell nom d'orgue. Mentre no es deixi d'adquirir aquests instruments per a les nostres parròquies, mai arribarem al patrimoni cultural, cultural i artístic que s'apuntava al començament de l'article. Ahir va ser «Organeria»; avui els orgues-electrònics. Realment mereixem tant? I encara, quan tindrem a casa resolt l'ofici d'organista?

MODEST MORENO

Disposició dels registres a banda i banda dels teclats

Pedal		I Cadireta	
Contrabaix	16'	Bordó	8'
Subbaix	16'	Tapadet	4'
Contres	8'	Octava	4'
Baix	8'	Nasard 12a.	2 2/3'
Coral	4'	Quinzena	2'
Bombarda	16'	Nasard 17a.	1 3/5'
Trompeta	8'	Dinovenena	1 1/3'
		Cromorn	8'
		Cimbalet III	2/3
II Orgue Major		III Expressiu	
Quintant	16'	Unda maris	8'
Flautat	8'	Corn de Nit	8'
Espigueta (Xemeneia)	8'	Salicional	8'
Octava	4'	Flauta de fus	4'
Corneta V	8'	Viola	4'
Dotzena (de principal) 2	2/3'	Fagot-Oboè	8'
Septinona	1 1/7+8/9'	Quinzena	2'
Quinzena	2'	Veü humana	8'
Trompeta	8'	Corona IV-V	1 1/3'
Plens IV-V	1 1/3		
Orlos	8'	Acoblaments	
Címbala	1/2'	Trèmul III	
Baixons	4' (mà esquerra)	I/P, II/P, III/P.	
Clarins	8' (mà dreta)	I/II; II/II	